

Johans Sebastiāns Bahs

nedaudz par sonātēm un partitām vijolei solo...

Sonāte Nr. 1
sol minorā
BWV 1001

Adagio
Fuga (Allegro)
Siciliano
Presto

Partita Nr. 1
si bemol
minorā BWV
1002

Allemanda un Double
Corrente un Double (Presto)
Sarabande un Double
Tempo di Borea un Double

Šī partita ir veidota tradicionālā veidā, kas sastāv no alemandes, courante, sarabande un gigue baroka stilā, izņemot to, ka šajā partitā tipisko gigu (žīgu) aizstāj burē (atzīmēts *ar Tempo di Borea*). Arī katrai daļai seko variācija, ko franču valodā sauc par Daouble (*dubultu*), kas sīkāk izklāsta iepriekšējās kustības akordus.

Sonāte Nr. 2
la minorā
BWV 1003

Grave
Fuga
Andante
Allegro

Partita Nr. 2
re minorā
BWV 1004

Allemanda
Corrente
Sarabanda
Giga
Ciaccona

Monumentālā Čakona, kas ir partitas pēdējā un slavenākā daļa, Yehudi Menuhins uzskatīja par "grandiozāko solo vijoles skaņdarbu". Čakona ietver variāciju kopumu, kas balstītas uz vienkāršu frāzi, kas atkārtota harmoniskā progresijā. Tas ir emocionāli, meistarīgi, garīgi spēcīgs un strukturāli ideāls skaņdarbs.

Sonāte Nr. 3
Do mažorā
BWV 1005

Adagio
Fuga
Largo
Allegro assai

Partita Nr. 3
Mi mažorā
BWV 1006

Preludio
Loure
Gavotte en Rondeau
Menuet I
Menuet II
Bourrée
Gigue

- **Svīta** (franču: *suite* — “virkne”, rinda, secība) ir baroka instrumentālās mūzikas forma, kas sastāv no četriem vai vairākiem patstāvīgiem skaņdarbiem. Parasti svītā tiek iekļautas vairākas dejas — allemanda, kuranta, sarabanda, žīga un citas, bet svītā arī varēja būt cita veida skaņdarbi, piemēram, prelūdijas, uvertīras, ārijas, menueti, gavotes, burē, paspjē, rondo, fūgas. Baroka laikā svītas tika rakstītas gan orķestrim, gan solo instrumentiem. Termins "svīta" radās tika 17. gadsimta vidū, lai gan šāda tipa skaņdarbi tika sacerēti jau agrāk, bet gadsimtu vēlāk — 18. gadsimta 50. gados svītu popularitāte kritās.
- Itāļu baroka (vai baroka) sonātes daļu izkārtojums ir:
Alemanda, Kuranta, Sarabanda, Žīga

Nedaudz par partitas dejām-

Allemande(no franču valodas *allemande*, burtiski - *vācu valoda*; *danse allemande* – *vācu deja*) ir sena vācu izcelsmes deja. Kā galma deja allemande parādījās Anglijā, Francijā un Nīderlandē 16. gadsimta vidū. Metrs ir divdaļīgs, temps mērens, melodija gluda. Parasti sastāvēja no divām, dažreiz trīs vai četrām daļām. 17. gadsimtā allemande ienāca solo (lauta klavesīns un citi) un orķestra svītās kā 1. daļa, kļūstot par svinīgu ievadskaņdarbu. Vairāku gadsimtu laikā viņa mūzika ir piedzīvojusi būtiskas izmaiņas. Kopumā melodiskajai allemandai vienmēr ir bijusi simetriska struktūra, neliels diapazons un gluds apaļums. četrkārtīga deja mierīgā-mērenā kustībā, nopietna rakstura. Viņa prezentācija bieži ir polifoniska. Allemande kā deja ir pazīstama kopš 16. gadsimta sākuma. Pārdzīvojusi evolūciju, tā kā galvenā svītas daļa noturējās gandrīz līdz 18. gadsimta beigām;

Courant(no franču valodas *courtante*, burtiski - *skrienot*) ir itāļu izcelsmes galma deja. Tā kļuva plaši izplatīta 16.-17.gadsimta mijā. Sākotnēji bija muzikālais izmērs 2/4, punktēts ritms; viņi to dejoja kopā ar vieglu lēcienu, ejot pa zāli, kungs turēja dāmu aiz rokas. Šķiet, ka tas ir pavisam vienkārši, taču bija nepieciešama pietiekami nopietna sagatavošanās, lai būtu cēla deja ar skaistiem žestiem un pareizām līdzsvarotām kāju kustībām, nevis parasta staigāšana pa zāli. Šajā prasmē “staigāt” (darbības vārds “staigāt” tika lietots vēl biežāk) bija dejas noslēpums, kas bija daudzu citu deju priekštecis. Kā atzīmē muzikologi, sākotnēji deja tika izpildīta ar lēcienu, vēlāk - maz atdalīti no zemes. Kurš labi dejoja kurantu, tam visas pārējās dejas šķita vieglas. (Baha un Hendeļa svītas). *Courante*- dzīvespriecīga deja trīsmetrā. Zvans savu vislielāko popularitāti sasniedza 17. gadsimta otrajā pusē Francijā;

Sarabande(no spāņu valodas - *sacrabanda*, burtiski - *gājiens*). Svinīgi koncentrēta, ļoti lēna sēru deja, kas radusies Spānijā kā baznīcas rituāls, ko izpilda procesija baznīcai riņķī. Vēlāk sarabandu sāka salīdzināt ar mirušā apbedīšanas rituālu.

Gigue(no angļu valodas *džiga*; burtiski - *dejot*) – ātri, senas tautas deja ar Ķeltu izcelsmi. Agrīna dejas iezīme bija tāda, ka dejojāji kustināja tikai kājas; sitieni tika veikti ar kāju pirkstiem un papēžiem, kamēr ķermeņa augšdaļa palika nekustīga. Varbūt tāpēc gigue tika uzskatīta par angļu jūrnieru deju. Braucot uz kuģa, kad viņi tika uzvesti uz klāja izvēdināties un izstaipīties, viņi klauvēja un maisīja kājas pa grīdu, sita ritmu, triecot ar plaukstām un dziedāja dziesmas. Tomēr, kā tiks apspriests tālāk, ir arī cits viedoklis par šīs dejas izcelsmi. Instrumentālie skaņdarbi ar šo nosaukumu ir sastopami jau 16. gadsimtā. 17. gadsimtā deja kļuva populāra Rietumeiropā. Lautas mūzikā Francijā XVII gadsimtā plaši izplatījās džiga 4-daļīgā izmērā. Dažādās valstīs dažādu komponistu daiļradē džiga ieguva visdažādākās formas un izmērus - 2 sitienus, 3 sitienus, 4 sitienus. Gigue ir ātrākā senā deja. Džigas trīspusējais izmērs bieži pārvēršas par trīnīšiem. Bieži izpildīts fūgas, polifoniskā stilā.

Neliels ieskats deju dažādībā-

Burre(no franču valodas *burri*, burtiski - veikt negaidītus lēcienus) - sena franču tautas deja. Tā radās aptuveni 16. gadsimta vidū. Dažādos Francijas reģionos bija 2 un 3 sitienus lieluma burri ar asu, bieži sinkopētu ritmu. Kopš 17. gadsimta burre ir galma deja ar raksturīgu vienmērīgu metru (alla breve), ātru tempu, skaidru ritmu un vienas takts ritmu. 17. gadsimta vidū burre kā priekšpēdējā daļa ienāca instrumentālajā svītā. Lulli iekļāva burre operās un baletos. 18. gadsimta pirmajā pusē burre bija viena no populārākajām Eiropas dejām.

Gavote(no franču valodas *gavote*, burtiski - gavotu deja, Overņas provinces iedzīvotāji Francijā) - sena franču zemnieku apaļa deja. Muzikālais izmērs ir 4/4 vai 2/2, temps mērens. Franču zemnieki to izpildīja viegli, gludi, graciozi. 17. gadsimtā gavote kļuva par galma deju, iegūstot graciozu un jauku raksturu. To popularizē ne tikai deju skolotāji, bet arī slavenākie mākslinieki: pāri, kas izpilda gavoti, tiek pārnesti uz Lankreta, Vato audekliem, porcelāna figūriņās iemūžinātas graciozas deju pozas. Taču noteicošā loma šīs dejas atdzimšanā ir komponistiem, kuri rada burvīgas gavotes melodijas un iekļauj tās visdažādākajos mūzikas skaņdarbos. Tipiska forma ir 3 daļu da capo; dažreiz gavotes vidusdaļa ir musete. Tā ir pastāvīga deju-instrumentālās svītas sastāvdaļa.

Kadriļa (no franču valodas *kadriļa*, burtiski - četru cilvēku grupa, no latīņu valodas *četrstūris*- četrstūris). Deja, kas izplatīta daudzām Eiropas tautām. Tas ir uzbūvēts no 4 kvadrātā izkārtotu pāru aprēķina. Mūzikas

laika signāls parasti ir 2/4; sastāv no 5-6 figūrām, katrai ir savs nosaukums un to pavada īpaša mūzika. No 16.gadsimta līdz 19. gadsimta beigām kadriļa bija viena no populārākajām salondejām.

Menuets(no franču valodas *menuet*, burtiski - mazs solis) - sena franču tautas deja. Vairākus gadsimtus pārdzīvojis horeogrāfiskās formas, kas radās vienlaikus ar viņu, viņam bija liela loma ne tikai balles, bet arī skatuves dejas attīstībā. Bretaņa tiek uzskatīta par savu dzimteni, kur tas tika izpildīts tieši un vienkārši. Menuetam raksturīgi mazi soļi. Tāpat kā lielākā daļa deju, tā cēlusies no franču zemnieku branle - tā sauktā Poitou branle (no tāda paša nosaukuma Francijas provinces). Muzikālais taktsmērs 3/4. Menuetu mūziku radījuši daudzi komponisti (Lulli, Gluks). Tāpat kā daudzas citas dejas, kas radās ļaužu vidū, arī menuets sākotnējā formā bija saistīts ar dziesmām un apkārtnes dzīvesveidu. Menueta izpildījums izcēlās ar eleganci un graciozitāti, kas lielā mērā veicināja tā straujo izplatību un popularitāti galma sabiedrībā.

Menuets kļuva par karaliskā galma iecienītāko deju Luija XIV laikā. Šeit viņš zaudē savu tautas raksturu, spontanitāti un vienkāršību, kļūst majestātisks un svinīgs. Galma etiķete atstāja savas pēdas dejas figūrās un pozās. Menuetā viņi centās parādīt manieres skaistumu, izsmalcinātību un kustību graciozitāti. Aristokrātiskā sabiedrība rūpīgi pētīja dejas gaitā bieži sastopamos lokus un lokus. Izpildītāju krāšņās drēbes lika viņiem lēnām kustēties. Menuets arvien vairāk ieguva dejas dialoga iezīmes. Kunga kustības bija galantas un cieņpilnas un pauda apbrīnu par dāmu. Francijas galmā menuets ļoti drīz kļuva par vadošo deju. Ilgu laiku menuetu izpildīja viens pāris, tad pāru skaits sāka pieaugt.

Musete(no franču valodas *musette*, galvenā nozīme ir dūdas). Franču vecā tautas deja. Izmērs - 2/4, 6/4 vai 6/8. Temps ir ātrs. To izpildīja dūdu (tātad nosaukums) pavadījumā. 18. gadsimtā viņš ienāca galma operas un baleta divertismentos.

Passacaglia(no itāļu valodas *passacaglia*- iet un *calle*- iela) - dziesma, vēlāk spāņu izcelsmes deja, kas sākotnēji izpildīta uz ielas, ģitāras pavadījumā viesiem aizejot no festivāla. 17. gadsimtā passacaglia kļuva plaši izplatīta daudzos Eiropas valstīs un, pazudusi no horeogrāfiskās prakses, kļuva par vienu no vadošajiem instrumentālās mūzikas žanriem. Tās raksturīgās iezīmes ir: svinīgs un sērīgs raksturs, lēns temps, 3 metri, minors režīms.

Rigaudon(no franču valodas *rigaudons*, *rigodons*) ir franču deja. Metrs 2/2, alla breve. Ietver 3-4 atkārtotas sadaļas ar nevienlīdzīgu daļu skaitu. Tas kļuva plaši izplatīts 17. gadsimtā. Nosaukums, pēc Dž.Dž. Ruso teiktā, cēlies no tā iespējamā radītāja Rigauda vārda (*Rigaud*). Rigaudon ir senas dienvidu franču tautas apaļās dejas modifikācija. Bija daļa no deju cikla. To izmantoja franču komponisti baletos un baleta divertismenta operās.

Čakona(no spāņu valodas *čakona*; iespējams onomatopoētiskā izcelsme) - sākotnēji tautas deja, kas Spānijā pazīstama no 16. gadsimta beigām. Metriskā iezīme 3/4 vai 3/2. Kastaņču dziedāšanas un spēlēšanas pavadījumā. Laika gaitā čakona izplatījās visā Eiropā, kļūstot par stalta rakstura lēnu deju, parasti minorā, ar uzsvāru uz 2. takti. Itālijā čakona tuvojās passacaglia, bagātinot sevi ar variācijām. 17.-18. gadsimtā čakona tika iekļauta svītās un partitās. Daudzos gadījumos komponisti neatšķīra čakonu no passacaglia. Francijā abi nosaukumi tika izmantoti, lai apzīmētu kupejas rondo tipa darbus. Chaconne ir arī daudz kopīga ar sarabandu.

Ekossaise, ekosāze(no franču valodas *ekossaise*, burtiski - skotu deja) - sena skotu tautas deja. Sākotnēji takts metrs bija 3/2, 3/4, temps mērens, dūdu pavadījumā. 17. gadsimta beigās tas parādījās Francijā, pēc tam ar vispārēju nosaukumu "anglize" izplatījās visā Eiropā. Vēlāk tā kļuva par jautru pāru grupu ātrā tempa deju 2 sitienos. Īpašu popularitāti tā ieguva 19. gadsimta 1. trešdaļā (kā sava veida kantrī deju). Ekosāzes muzikālā forma sastāv no divām atkārtotām 8 vai 16 taktu kustībām.